

Perusmuistio harjoitteluiden vahvistettuja laatupuitteita koskevasta suosituksesta

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkaisi 20.3.2024 harjoittelujen laatua koskevan paketin, joka sisälsi direktiiviehdotuksen koskien työsuhteessa olevien harjoittelijoiden työehtoja (COM(2024) 132 final), sekä ehdotuksen vahvistetusta ja laajennetusta neuvoston suosituksen uudistamisesta koskien harjoittelujen laatupuitteita (COM(2024) 133 final). Direktiiviehdotuksesta laaditaan erillinen U-kirjelmä.

Neuvottelut komission antamasta suositusehdotuksesta käydään neuvostossa sosiaali-asioiden työryhmässä, ja ne ovat alkaneet huhtikuussa 2024. Suositusta pyritään käsittelemään yhdessä direktiiviehdotuksen kanssa, ja on erittäin todennäköistä, että paketin käsittely neuvoston yleisnäkemyksen saamiseksi jatkuu Unkarin puheenjohtajuuskaudelle.

Suomen kanta

Suomi pitää tärkeänä huolehtia harjoittelijoiden oikeuksista, ja torjua epäsuotuisaa kohtelua. Suomi näkee tavoiteltavana, että harjoittelut tarjoavat nuorille ja heikossa työmarkkina-asemassa oleville mahdollisuuksia sujuviin siirtymiin työelämään.

Suomi tukee tavoitetta lisätä harjoitteluiden osallistavuutta ja haavoittuvien ryhmien mahdollisuutta päästä erilaisiin harjoitteluihin. Myös rekrytointien läpinäkyvyyden lisääminen nähdään hyvänä, kunhan toimet eivät aiheuta kohtuutonta hallinnollista tai taloudellista taakkaa työnantajille, ja vaaranna mahdollisuutta tarjota harjoittelupaikkoja.

Jäsenvaltioiden erilaiset harjoittelun muodot ja järjestelyt on tärkeä tunnistaa. Suomi pitää tärkeänä, että kansalliset erityispiirteet ja päätösvalta koulutuspolitiikassa sekä työmarkkinaosapuolten rooli harjoitteluiden järjestämisessä säilyvät, kuten mahdollisuus tehdä kansallisia tai työmarkkinaosapuolten kanssa sovittavia ratkaisuja esimerkiksi siitä, toteutetaanko koulutukseen sisältyvä harjoittelu työpaikalla työ- tai virkasuhteisena vai ei

ja mitkä harjoittelun työehdot, kuten palkka ovat. Suomi pitää erittäin tärkeänä, että harjoittelun palkallisuuteen tulisi suositustekstissä jättää kansallista joustovaraa ja lähtökohdina olisi opiskelijan toimeentulo.

Monet kirjaukset eivät sellaisenaan ole sovellettavissa muodolliseen koulutukseen. Määrittelyjen ja soveltamisalan kirjauksien selkeyteen tulisi neuvotteluissa kiinnittää huomiota esimerkiksi oppisopimuskoulutuksen osalta. Suomi näkee tärkeänä, että suosituksia ei sovelleta säänneltyyn tai pätevyyden tuottavaan koulutukseen liittyvään harjoitteluun tai perusopetuksen aikaiseen työelämään tutustumiseen.

Suomi pitää tärkeänä, että suositus olisi tavoitteiltaan yleistasoinen ja välttäisi tarpeetonta yksityiskohtaisuutta. Velvoitteet työnantajille ja viranomaisille eivät saa aiheuttaa kohututonta hallinnollista ja taloudellista taakkaa.

Suomi pitää tärkeänä, että harjoittelun enimmäiskesto ja siihen liittyviä poikkeuksia koskevat kirjaukset ovat selkeitä ja joustavia.

Rajatylyttävien harjoitteluiden osalta Suomi pitää tärkeänä säilyttää kansallinen joustovara mukaan lukien EURES-portaalin erilaiset käyttötavat.

Suomi pitää hyvänä suosituksen vapaaehtoista toimeenpanoa ja painottaa, että myöskään sitä koskeva raportointi ei saa aiheuttaa liiallista hallinnollista taakkaa jäsenmaille. Suosituksesta raportoinnin tulisi kulkea samassa aikataulussa harjoitteludirektiivistä raportoinnin kanssa.

Suosituksista neuvoteltaessa on tärkeää seurata, miten harjoitteluihin liittyvän direktiiviehdotuksen käsittely jatkuu ja sisällöt tarkentuvat, sillä suosituksella ja direktiivillä voi olla yhteisvaikutuksia ja riippuvuuksia.

Pääasiallinen sisältö

Tausta

Komissio julkaisi 20.3.2024 harjoittelujen laatua koskevan paketin, joka sisälsi direktiiviehdotuksen koskien työsuhteessa olevien harjoittelijoiden työehtoja, sekä ehdotuksen vahvistetusta ja laajennetusta neuvoston suosituksesta koskien harjoittelun laatupuitteita. Edellinen suositus on vuodelta 2014.

Laadukkaat harjoittelut tarjoavat mahdollisuuden erityisesti nuorille henkilöille kerryttää ammatillista kokemusta, parantaa työelämärelevantteja taitoja ja päästä työmarkkinoille. Työnantajille harjoittelut tarjoavat mahdollisuuden kouluttaa ja saada juuri heille sopivilla taidoilla varustettua työvoimaa. Rajat ylittävät harjoittelut ovat lisääntymässä, mikä osoittaa harjoittelujen potentiaalin EU:n työvoiman liikkuvuuden edistämiseksi. Harjoittelujen tulisi tarjota oikeudenmukaiset ja läpinäkyvät työehdot ja riittävästi oppimiskokemuksia. Osallistavat harjoittelut edistävät työmarkkinoille siirtymistä erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille.

Neuvoston suositus harjoittelun laatupuitteista (2014) tarjoaa viitekehyksen sille, mistä harjoittelujen laatulementit koostuvat, vaikka se koskeekin vain virallisen koulutusjärjestelmän ulkopuolella olevia harjoitteluita.

Oppimis- ja koulutustavoitteiden osalta korostetaan oppimistavoitteiden ja työtehtävien asettamista yhdessä harjoittelijan kanssa. Ohjauksen osalta todetaan harjoittelun virallisen esihenkilön lisäksi harjoittelijalla tulisi olla mentori, joka tukee häntä henkilökohtaisessa kasvussa ja työympäristöön sopeutumisessa. Harjoittelijoille tulisi taata riittävä

uraohjaus erityisesti harjoittelujen jälkeen, työelämään siirtymän varmistamiseksi. Sitä tulisi tarjota joko työnantaja tai välittäjä kuten työllisyyspalvelut tai koulutuksenjärjestäjä.

Työehtojen osalta korostetaan harjoittelun palkallisuutta, ottaen huomioon työtehtävät ja vastuut, työn vaativuus sekä oppimis- ja koulutussisällön osuus. Lisäksi pyydetään kiinnittämään huomiota työterveyteen ja -turvallisuuteen, työ-, lepo- ja loma-aikoihin, ja kiinnittämään huomiota näiden toteutumisen valvontaan. Joko harjoittelijan tai työnantajan tulisi voida päättää harjoittelu kirjallisella ilmoituksella sopivalla varoitusajalla. Harjoittelijoilla tulisi olla käytössään kanavia ilmoittaa väärinkäytöksistä ja huonoista työehdoista viranomaisille.

Erityistä huomiota pyydetään kiinnittämään etä- ja hybridiympäristössä tapahtuvien harjoitteluiden työterveyteen ja -turvallisuuteen.

Harjoittelun kestosta todetaan, ettei sen tai harjoittelujen ketjutusten tulisi ylittää kuutta kuukautta, ellei se ole objektiivisesti perusteltua kansalliset käytännöt huomioiden.

Harjoittelijoiden rekrytointin tulisi olla läpinäkyvää, edellyttäen jo palkkausvaiheessa riittävästi tietoa harjoittelun työehdoista ja harjoittelijoiden rekrytointikäytännöistä, mm. harjoittelupaikkailmoituksiin. Työnantajien ei tulisi edellyttää aiempaa työkokemusta, ellei se ole objektiivisesti perusteltua. Työllisyyspalveluissa ja uraohjauksessa tulisi kiinnittää etukäteistietoon ja läpinäkyvyyteen myös huomiota.

Harjoittelijoiden tulisi olla sosiaalisen suojelun piirissä. Jäsenmaiden tulisi huolehtia harjoitteluissa kertyneen osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta (miehellään digitaalisella) todistuksella.

Lisäksi jäsenmaille suositellaan kiinnitettävän huomiota harjoitteluiden osallistavuuteen, eli haavoittuvien ryhmien pääsystä harjoitteluun, yhdenvertaisesta kohtelusta ja kielenkäytöstä työpaikkailmoituksissa, sekä mahdollisesta työympäristön mukauttamisesta. Heidän tavoittamiseksi tulisi harjoittaa etsivää tai hakevaa toimintaa, viestintää ja tietoisuuden lisäämistä saavutettavin keinoin.

Myös rajat ylittävät harjoittelut tulisi huomioida ja niitä edistää yhteisillä pelisäännöillä ja hyödyntämällä EURES-järjestelmää. Vaikka rajatylittävät harjoittelut ovat lisääntyneet, niiden esteenä on edelleen taloudelliset esteet ja tiedon puute. Jäsenvaltioiden tulisi tarjota käytännöllistä ja konkreettista tietoa näistä mahdollisuuksista. Lisäksi tulisi hyödyntää olemassaolevia EU-aloitteita kuten Erasmus+ ohjelmaa. Mahdollisuuksien mukaan suosituksen toteutumista tulisi edistää myös EU-kansalaisten harjoitteluissa kolmansissa maissa.

Viitekehys

Työmarkkinaosapuolilla tulisi olla keskeinen rooli suosituksen toteuttamisessa. Myös työllisyyspalveluiden, koulutuksenjärjestäjien ja muiden relevanttien toimijoiden toivotaan osallistuvan.

Harjoittelijoilla voi olla edustaja työpaikalla, joka edustaa häntä/heitä, jokaisen erillisellä suostumuksella, suosituksen liittyvissä hallinnollisissa tai oikeudellisissa prosesseissa.

Toimeenpano

Suosituksen toimeenpanoa edellytettäisiin mahdollisimman pian sen hyväksymisen jälkeen, ja jäsenvaltioiden tulisi laatia toimeenpanosuunnitelma 18 kk kuluessa voimaantumisesta. Jäsenvaltioiden tulisi kerätä tietoa harjoitteluista ja raportoida niitä komissiolle.

Harjoittelupaikan tarjoajille eli työnantajille tulisi tarjota rahallista ja muuta tukea ja kannusteita harjoittelijan palkkaamiseksi työsuhteeseen harjoittelun jälkeen.

Komissio lupautuisi tekemään jäsenvaltioiden ja muiden toimijoiden kanssa tiivistä yhteistyötä suosituksen toimeenpanemiseksi, sen edistämiseksi ja tietoisuuden lisäämiseksi. Komissio voisi fasilitoida hyvien käytäntöjen jakamista olemassaolevien verkostojen kautta. EU:n rahoitusta voisi hyödyntää suosituksen toteuttamiseen.

Komissio työskentelisi yhdessä jäsenvaltioiden kanssa harjoitteluja koskevan tiedon keräämiseksi. Suosituksen etenemistä voitaisiin seurata myös ohjausjaksolla ja yhteistyössä työllisyyskomitean kanssa. Komissio raportoi jäsenvaltioille suosituksen toteutumisesta kolmen vuoden kuluttua sen hyväksymisestä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen (SEUT) 153(1)b, 165(4), 166(4) ja 292 artiklaan.

Artiklan 153 kohdan 1 alakohta b liittyy EU:n rooliin työehtojen saralla. Artikla 165 taas liittyy laadukkaaseen koulutukseen, ja kohta 4 liittyy siihen, että komissio voi esittää suosituksia neuvoston hyväksyttäväksi, vaikka sääntely onkin jäsenvaltioiden toimivallassa. Artikla 166 liittyy ammatillisen koulutukseen, kunnioittaen jäsenvaltioiden toimivaltaa koulutuksen sisällöissä ja organisoinnissa; artiklan kohta 4 liittyy siihen, että komissio voi esittää suosituksia neuvoston hyväksyttäväksi.

Artikla 292 liittyy siihen, että neuvosto voi hyväksyä myös EU:n toimivaltaan liittyviä suosituksia.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti käsittelee asiaa, vasta kun uusi parlamentti on muodostettu vaalien jälkeen.

Kansallinen valmistelu

Jaosto EU30 (koulutus)
Jaosto EU29 (työllisyys)

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Neuvoston suositus ei edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Taloudelliset vaikutukset

Suosituksessa ehdotetaan toimia, joista voisi käyttöönotetuista toimista riippuen koitua taloudellisia vaikutuksia valtiolle, työnantajille, koulutuksenjärjestäjille ja yksilöille.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Samaan aikaan suosituksen kanssa, neuvoston sosiaalityöryhmä käsittelee samaan teemaan liittyvää direktiiviehdotusta, ja esityksillä voi olla yhteisvaikutuksia.

Asiakirjat

COM(2024) 133 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Anna Toni TEM 0295 047 361 anna.toni@gov.fi

Erno Hyvönen OKM 0295 330 398 erno.hyvonen@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/537/2024

EU/536/2024

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite